

"Adiyat" surəsi 11 ayədir. Məkkədə nazil olub, Allah yolunda cihada gedən, düşmən üzərinə sürətlə gedən atlardan bəhs edilir.

Adiyat- sürətlə qaçan, iti addımlarla hərəkət edən mənasını verir. At, dəvə və digər sürətlə qaçan heyvanların qaçışlarına deyilir

"And olsun (cihad zamanı) tövşüyü -tövşüyü qaçan atlara;" (1)

"**Dabh**" kəlməsi də atlar qaçanda çıxan nəfəsə deyilir. Yəni tövşüyə-tövşüyə qaçan atlardır. "Sahil", yeni kişnəmək deyil, yemi və sahibini görəndə çıxartdığı fırxırtı səsi də deyil, tez-tez alınan nəfəslə birlikdə çıxan xırıltı səsinə bənzərdir, yəni tənqəfəs, nəfəsi tənqləşəndə çıxan səsdır.

"And olsun (dırnaqları ilə daşdan) qığılıcı qoparan atlara;"(2)

Mövduudinın fikrinə görə, ayədəki "qığılıcı çıxarmaq" atların gecə vaxtı qaçdıqları mənasına gəlir. Çünki ayaqları daşa dəyəndə çıxan qığılıcımları ancaq gecə vaxtı görmək olar.

"And olsun səbh çağı hücum edən atlara; And olsun o vaxt (və ya: o yerdə) toz-duman qopardan atlara; Sonra da onunla (tozanaqla) düşmənin düşməninə (düşmənin düşməninə) toz-pinən atlara ki," (3-5).

Bütün təfsir kitablarında Allahın and içdiyi atlar cihadda istifadə olunan atların və ya həccdə Arafat ilə Mina arasında istifadə olunan dəvələrin olduğunu yazırlar.

Beləliklə, Allah-Təala atlara and içdikdən sonra insanın Rəbbinə qarşı olan nankorluğundan bəhs edir.

"İnsan öz Rəbbinə qarşı çox nankordur. Və o özü də buna şahiddir" (6-7).

"Kənud"- insanın Allahın nemətlərinə qarşı nankorluq etməsinə deyilir. "Və o özü də buna şahiddir"dən məqsəd, yeni özü də bunun fərqiindədir, şüurundadır.

Tək başına yeyən, əlindəkini, öz payını başqasından əsirgəyən, başqalarını düşünməyən xəsislərə, eqoistlərə də "kənud" deyilir.

Peyğəmbərimizin bir hədisində belə buyurulur: "Yəni elə kankordur ki, tək başına yeyər, xidmətçisini döyər və onun haqqını ödəməz"
(Buxari, Ədəbul-Müfrəd, 106).

Növbəti ayədə də insanın dünya malına olan hərisliyindən bəhs edir.

"Həqiqətən, insan var-dövlətə çox hərisdir!" (8).

Yəni

"Məgər o bilmirmi ki, qəbirdə olanlar (dirilib) çıxardılacağı; Ürəkli olanlar faş ediləcəyi zaman Həmin gün Rəbbi onları (özlərinin bütün əməllərindən) xəbərdar edəcəkdir (cəzalarını verəcəkdir)!" (9-11)

Elə bir var-dövlətə hərislikdir ki, dünya mənfəəti sevdası ilə paxıllıq, xəsislik, nankorluqda həddini aşmışdır və bunu haqq hesabını verməyəcəni sanır? "İnfitar" surəsində də ifadə edildiyi kimi " **Qəbirdə çevriləcəyi zaman**" qiyamət günü Rəbbi onları xəbərdar edəcəkdir. Ürəklərdə olan gizli niyyətlər belə faş edəcəkdir